

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

Навчально-методичний посібник для аспірантів

спеціальності

011 Освітні, педагогічні науки

рівня вищої освіти

третього (доктор філософії)

форми здобуття освіти

денної, заочної

Київ

2022

УДК 378.22

Силабус навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти»: навч.-метод. посіб. для аспірантів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки/ Уклад: Волярська О. С. Київ: КНЛУ, 2022, 34 с.

У навчально-методичному посібнику викладено основний зміст лекційних і семінарсько-практичних занять з теоретико-методологічних основ професійної освіти, подано перелік тем модульної контрольної роботи відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації освітнього процесу. До кожної теми пропонуються практичні завдання різного рівня складності, зокрема для самостійного опрацювання, список рекомендованої літератури. Викладено вимоги до заліку, критерії оцінювання знань, умінь аспірантів.

Укладач: Волярська О. С., доктор педагогічних наук, доцент

Рецензенти: Матвієнко О. В., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики викладання іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету
Аніщенко О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу андрагогіки Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

©Волярська О.С., 2022

КНЛУ, 2022

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» належить до переліку дисциплін вільного вибору аспіранта. У системі гуманітарної підготовки майбутніх фахівців відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 01 Освіта для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти дисципліна покликана сприяти розвитку у майбутніх докторів філософії теоретичних знань і практичних навичок з організації державного регулювання професійної та освітньої діяльності, професійно-наукової, інформаційної, методологічної культури наукового пошуку, технологічних здатностей, критичного мислення для професійної комунікації, науково-професійної і викладацької діяльності.

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни є опанування курсів «Філософія», «Порівняльна педагогіка», «Педагогіка», «Методологія наукових досліджень в галузі освіти» знання теоретичних основ філософії, осмислення на цій основі проблем професійної освіти в Україні; знання основних категорій і понять професійної освіти в Україні; знання законодавчого забезпечення вищої професійної освіти.

У свою чергу, опанування зазначених вище дисциплін і курсу «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» є основою для вивчення курсу «Тенденції реформування вищої освіти в Україні і зарубіжжі».

Призначення навчальної дисципліни. Дисципліна «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» зорієнтована на особистісний і педагогічний досвід аспіранта, його індивідуальні запити; є гнучкою за змістом; відповідає андрагогічним принципам навчання; забезпечує оволодіння аспірантами вміннями узагальнювати теоретичні і методологічні основи професійної освіти, порівнювати специфіку функціонування закладів і установ формальної і неформальної професійної освіти; формує знання законодавства України щодо перспектив розвитку професійної освіти. У результаті вивчення дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» аспіранти

повинні вміти: використовувати в професійній діяльності знання про професійну освіту в контексті вимог ринку праці, володіти прогностичними методами модернізації професійної освіти різних категорій населення, психолого-педагогічними методами організації освітнього середовища з використанням зарубіжного досвіду організації професійної освіти.

Мета і завдання вивчення дисципліни. Мета вивчення навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» полягає у формуванні в аспірантів професійної компетентності, умінь узагальнювати, порівнювати зарубіжний і український досвід з організації професійної освіти; навичок оволодіння сучасними методами опрацювання теоретичного матеріалу з професійної освіти; виховання професійних і особистісних якостей аспіранта, необхідних для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності в умовах українського й світового освітнього простору. Курс сприяє усвідомленню аспірантами теоретико-методологічних основ реформування професійної освіти в контексті глобалізації і стану світового ринку праці, генеруванню нових ідей, поваги до мультикультурності; застосуванню знань законодавства та державних освітніх стандартів України в процесі виявлення перспектив розвитку української вищої професійної освіти.

У процесі засвоєння навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» у аспірантів формуються як загальні так і фахові компетентності.

Загальні компетентності:

- здатність до осмислення філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації;

- здатність до наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності на засадах загальної та спеціальної методології;

- здатність ініціювати, організовувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань;

- здатність до наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів українською та іноземними мовами;

- здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у процесі спілкування, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів дослідження;

- здатність до публічного представлення і захисту наукових результатів, публічного виступу на вітчизняних та міжнародних наукових форумах, конференціях і семінарах;

- здатність працювати в міжнародному науковому просторі, розробляти та управляти науковими проектами.

Фахові компетентності:

- здатність формулювати наукову проблему в галузі освіти, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

- здатність до удосконалення педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь майбутніх учених, викладачів вищої школи; оцінювання наукових проектів в галузі освіти.

Характеристика і зміст навчальної дисципліни. Дисципліна «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» викладається у II семестрі та розкривається у одному організаційному модулі і двох змістових модулях.

У першому змістовному модулі дається уявлення про професійну освіту і світовий ринок праці: надано визначення професійної освіти і професійного навчання; обґрунтовано світовий досвід функціонування формальної і неформальної професійної освіти, встановлено їх проблеми і шляхи розвитку; виокремлено й проаналізовано неперервну професійну освіту як педагогічну проблему (освіта впродовж життя, освіта дорослих, підвищення кваліфікації фахівців). У другому змістовному модулі розглядаються перспективи розвитку професійної освіти в Україні: встановлено сучасний стан і проблеми професійної освіти в Україні у XXI столітті; розглянуто проблеми розвитку

національної професійної освіти в умовах інтеграції до європейського ринку праці; виокремлено стратегічні напрями розвитку професійної освіти України; охарактеризовано модернізацію української професійної освіти за європейським зразком.

У пропонованому посібнику відповідно до вимог кредитно-модульної організації освітнього процесу подається тематичний план дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти», основний зміст лекційних і семінарсько-практичних занять. Останні містять питання та завдання теоретичного і практичного характеру, зокрема для обов'язкового самостійного опрацювання в письмовій формі. Наводяться списки рекомендованої літератури: обов'язкової і додаткової, вимоги до модульної контрольної роботи, орієнтовні питання до модульної контрольної роботи, вимоги до заліку, критерії оцінювання знань та умінь аспірантів.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» всі аспіранти зобов'язані неухильно дотримуватися Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти; денна і заочна форми здобуття освіти. Дотримання академічної доброчесності здобувачів вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до чинного законодавства порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, шахрайство, пропонування чи отримання неправомірної вигоди за оцінювання результатів успішності завдань освітнього процесу, використання родинних або

службових зав'язків за отримання позитивної або вищої оцінки під час проходження будь-якого виду контролю знань.

У разі виявлення факту порушення аспірантом академічної доброчесності безпосередньо під час проходження поточного, модульного і семестрового контролю чи при перескладанні академічної заборгованості науково-педагогічний працівник (екзаменаційна комісія) припиняє проходження здобувачем вищої освіти контролю, йому/їх і всім присутнім у навчальній аудиторії повідомляється про встановлення факту порушення академічної доброчесності, розкривається сутність цього факту.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин							
		Денна/вечірня форма				Заочна форма			
		Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
			лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота		лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота
<i>Модуль 1</i>									
<i>Змістовий модуль 1. Професійна освіта і світовий ринок праці</i>									
1.1	Визначення професійної освіти: професійна освіта і професійне навчання.	13	2	2	9	13	1		12
1.2	Світовий досвід функціонування формальної і неформальної професійної освіти: проблеми і шляхи розвитку.	13	2	2	9	14	1	1	12
1.3	Неперервна професійна освіта як педагогічна проблема: освіта впродовж життя, освіта дорослих, підвищення кваліфікації фахівців.	18	6	2	10	15	2	1	12
<i>Змістовий модуль 2. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні</i>									
2.1	Професійна освіта України: стан, проблеми, перспективи розвитку: сучасний стан професійної освіти в Україні у XXI столітті; проблеми розвитку національної професійної освіти в умовах інтеграції до європейського ринку праці; стратегічні напрями розвитку професійної освіти України.	24	6	2	16	24	1	1	22
2.2	Модернізація української професійної освіти за європейським зразком.	22	4	2	16	24	1	1	22
	Разом годин за модулем 1	90	20	10	60	90	6	4	80
	Усього годин	90	20	10	60	90	6	4	80

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ

1. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА І СВІТОВИЙ РИНОК ПРАЦІ

Тема 1. ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Лекція

Основні поняття та термінологічний апарат професійної освіти. Поняття професійної освіти і професійного навчання. Філософсько-методологічні основи педагогіки професійної освіти. Професійно-технічна освіта та професійно-педагогічна освіта. Система професійної освіти в Україні. Зміст професійної освіти. Особистість як об'єкт професійної освіти.

Теоретичні засади професійного навчання. Теорія професійного навчання. Специфіка професійного навчання. Форми і методи професійного навчання.

Форми організації професійно-теоретичної підготовки. Заняття як організаційна форма професійно-теоретичної підготовки. Класифікація та структура занять теоретичного навчання. Методика проведення аудиторних занять різних типів. Лекційно-семінарська форма професійно-теоретичної підготовки. Лабораторно-практичні заняття у закладах вищої освіти.

Семінарсько-практичне заняття №1

Тема: Визначення професійної освіти

Опорні поняття: *зміст освіти, навчання, освіта, професійне навчання, професійна освіта*

1. Поняття професійної освіти і професійного навчання.

Практичне завдання:

1. Розкрийте філософсько-методологічні основи педагогіки професійної освіти.

2. Обґрунтуйте систему професійної освіти в Україні.

2. Теорія професійного навчання.

Практичне завдання:

Поясніть об'єкт і предмет теорії професійного навчання.

3. *Форми організації професійно-теоретичної підготовки.*

Практичне завдання:

Обґрунтуйте переваги професійно-теоретичної підготовки.

Самостійна робота :

1. Анотування статей:

1) Ничкало, Н. Г. (2015). Професійний розвиток особистості у контексті неперервності. *Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів*. №1.

2) Радкевич, В. О. (2015). Професійна освіта і навчання для сталого розвитку суспільства Професійно-технічна освіта. № 4 (69).

ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/paran186#n186>

3. Законодавство України у сфері освіти та професійного навчання (Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти) (2013). Київ: Парламентське видавництво.

4. Ничкало, Н. Г., Лук'янова Л. Б., Хомич, Л. О. (2021). Інтердисциплінарна взаємодія у професійній підготовці вчителя як педагогічна реальність. *Міждисциплінарні дослідження складних систем*. 19. С. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2021.19.094>

5. Радкевич В., Єршова Л. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. *Professional Pedagogics, 1* (24), 4–17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>

Додаткова:

1. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

2. Аніщенко, О. and Лук'янова, Л. and Прийма, С. (2017). Неформальна освіта дорослих –освітній тренд ХХІ століття. *Рідна школа*. № 11–12. С. 3–7.

3. Короїд Т. (2022). Сучасний стан управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної освіти у світовій та вітчизняній практиці. *Вісник післядипломної освіти*. Випуск 20(49) Серія «Педагогічні науки». С. 67–85. [doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20\(49\)](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20(49))

4. Коробань, О. (2017). Тенденції розвитку професійної освіти України в умовах євроінтеграції. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Вип. 1.

5. Мороз, С. А. (2019). Відповідність університетських знань вимогам ринку праці: аналіз думки студентів з Китаю. *Вісник післядипломної освіти*. Вип. 8(37) «Серія «Управління та адміністрування». С. 46–70. <https://doi.org/10.32405/2522-9958>

6. Ткачук, С. І. (2017). Актуальні проблеми та перспективи розвитку професійної освіти в умовах ринку праці. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Вип. 2 (88). С. 266–270.

7. Радкевич, О. П. (2017). Професійний розвиток викладачів і тренерів закладів професійної освіти в країнах Європейського Союзу. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 13, С. 130–139.

Тема 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ І НЕФОРМАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Лекція

Світовий досвід професійної освіти. Новітні світові та європейські освітні практики підготовки фахівців для вищої освіти. Інновації в професійній

освіті зарубіжжя. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців у країнах - членах Європейського Союзу.

Формальна і неформальна професійна освіта. Поняття формальної, неформальної й інформальної освіти. Заклади та установи формальної професійної освіти. Простір неформальної професійної освіти. Проблема визнання результатів неформальної та інформальної освіти. Рекомендації Ради ЄС з оцінювання неформальної та інформальної освіти.

Перспективи розвитку професійної освіти. Правове регулювання розвитку професійної освіти. Обговорення проекту Закону «Про освіту дорослих». Шляхи розвитку дистанційної освіти.

Семінарсько-практичне заняття №2

Тема: Світовий досвід функціонування формальної і неформальної професійної освіти.

Опорні поняття: неформальна професійна освіта, професійна освіта, професійна підготовка формальна професійна освіта,

1. Сучасні тенденції професійної підготовки фахівців у країнах - членах Європейського Союзу.

Практичне завдання:

Порівняйте професійну освіту фахівців у Західній Європі і країнах Східній Європі.

2. Особливості формальної і неформальної професійної освіти.

Практичне завдання:

Поясніть, в чому, на Вашу думку, полягає проблема визнання результатів неформальної та інформальної освіти як важливої складової стратегії створення та ідентифікації людського капіталу?

3. Перспективи розвитку професійної освіти.

Практичне завдання:

Поясніть на прикладі, як в Україні можна впровадити рекомендації Ради ЄС з оцінювання неформальної та інформальної освіти.

Самостійна робота:

Опрацювання тем, винесених на самостійне вивчення:

1. Спільна програма ЄС та його держав-членів «EU4Skills: кращі навички для сучасної України» для підтримки реформи професійно-технічної освіти в Україні.
2. Неформальна професійна освіта – освітній тренд ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України (2021); [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О.М. Топузов (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ. 384 с. Бібліогр.: (До30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

2. Волярська, О.С. (2015). Підготовка зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ: теоретичні і методичні аспекти: монографія. Запоріжжя: Кругозір; К.: Ін-т підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

3. Ничкало, Н. Г., Лук'янова Л. Б., Хомич, Л.О. (2021). Інтердисциплінарна взаємодія у професійній підготовці вчителя як педагогічна реальність. Міждисциплінарні дослідження складних систем. 19. С. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2021.19.094>

4. Радкевич В., & Єршова Л. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. *Professional Pedagogics*, 1 (24), 4–17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>

Додаткова:

1. Аніщенко, О. and Лук'янова, Л. and Прийма, С. (2017). Неформальна освіта дорослих –освітній тренд ХХІ століття. *Рідна школа*. № 11–12. С. 3–7.

2. Бородієнко О., & Биковський М. (2019). Упровадження орієнтованого на результат управління в діяльність закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 2(19), 115–123. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.115-123>

3. Волярська О. С., Гашенко І. О., Коновалова Л. О. (2019). Медична освіта в структурі неформальної освіти дорослих в Україні. *Освітній простір України*. Том 1, № 17. С. 13–18. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.1.13-18>

4. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

5. Лук'янова, Л. (2017). *Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід*. Київ: ТОВ «ДКС-Центр».

6. Лузан, П. Г., Пащенко, Т. М., Ваніна, Н. М. та Колісник, Н. В. (2018). Стандартизація професійної освіти на основі компетентнісного підходу *Science Rise*, 5 (25), С. 32–35.

Тема 3. НЕПЕРЕВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Лекція

Неперервна освіта в Україні. Загальнотеоретичні питання неперервної освіти. Концепція неперервної освіти в Україні. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року». Неperервна освіта як основа соціального розвитку. Функції неперервної освіти.

Підвищення кваліфікації фахівців. Післядипломна освіта і післядипломна педагогічна освіта. Корпоративна освіта. Професійний розвиток фахівців в системі корпоративної освіти і підвищення кваліфікації.

Освіта впродовж життя, освіта дорослих: становлення і перспективи розвитку. Світові тенденції розвитку освіти впродовж життя. Освіта дорослих як компонент європейської соціальної моделі. Специфіка освіти дорослих в Україні.

Семінарсько-практичне заняття №3

Тема: Неперервна професійна освіта як педагогічна проблема.

Опорні поняття: корпоративна освіта, *неперервна освіта, освіта, освіта впродовж життя, освіта дорослих, підвищення кваліфікації, формальна і неформальна освіта.*

1. Поняття «неперервна освіта».

Практичне завдання:

1. Перерахуйте стратегічні напрями вдосконалення неперервної освіти в умовах обмеження освітнього простору.
2. Складіть перелік нормативно-правових документів, що забезпечують управління неперервною освітою фахівців в Україні.

2. Система підвищення кваліфікації фахівців в Україні.

Практичне завдання:

1. Проаналізуйте основні передумови, що регламентують необхідність підвищення кваліфікації фахівців в Україні.
2. Щоб Ви додали до професійної освіти з метою прискорення оновлення підвищення кваліфікації фахівців?

3. *Освіта впродовж життя, освіта дорослих: становлення і перспективи розвитку.*

Практичне завдання:

1. Поясніть на прикладі розвиток освіти дорослих у контексті неперервної освіти в Україні.

Самостійна робота:

1. Підготовка презентації з теми «Освіта впродовж життя як сучасний тренд».
2. Підготувати реферативну доповідь на тему «Неперервна освіта в Україні»

ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. № 1176. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

2. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України (2021); [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О.М. Топузов (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ. 384 с. Бібліогр.: (До30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

3. Волярська, О. С. (2020). *Розвиток професійної компетентності економічно активного населення: андрагогічний аспект*: практичний посібник. ШООД НАПН України, Кропивницький : Імекс-ЛТД, 194 с.

4. Ничкало, Н. Г., Лук'янова Л. Б., Хомич, Л.О. (2021). Інтердисциплінарна взаємодія у професійній підготовці вчителя як педагогічна реальність. *Міждисциплінарні дослідження складних систем*. 19. С. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2021.19.094>

Додаткова:

1. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

2. Adams Becker, S. and Cummins, M. and Davis, A. and Freeman, A. and Hall Giesinger, C. And Ananthanarayanan, V. (2017). NMC Horizon Report: 2017 Higher Education Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium. URL: <https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/2017-nmc-horizon-report-he-EN.pdf> (дата звернення 19.07.2022).

3. Mospan, N. (2016). Teacher education graduates in Ukraine: Current state of play. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2016.1221192>

2. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Тема 4: ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Лекція

Сучасний стан професійної освіти в Україні у XXI столітті. Професійна педагогіка і педагогіка праці: методологічні пошуки і перспективи. Класифікація закладів професійної освіти в Україні. Сучасна система підготовки робітничих кадрів в Україні і фахівців з вищою освітою.

Проблеми розвитку національної професійної освіти в умовах інтеграції до європейського ринку праці. Підготовка кваліфікованих робітників в Україні. Проблема впровадження професійного навчання зареєстрованих безробітних в Україні. Нові підходи до підвищення кваліфікації фахівців в умовах ринкової економіки.

Стратегічні напрями розвитку професійної освіти України. Неперервна професійна освіта у контексті теорії людського капіталу. Тенденції, зміст та розвиток професійної освіти в Україні початку XXI століття.

Семінарсько-практичне заняття №4

Тема: Професійна освіта України.

Опорні поняття: освіта, перспективи, підготовка кваліфікованих робітників, професійне навчання безробітних, ринок праці.

- 1. Професійна педагогіка і педагогіка праці.***
- 2. Професійне навчання зареєстрованих безробітних в Україні.***

Практичне завдання:

Поясніть на прикладі важливість підготовки кваліфікованих робітників в Україні.

- 3. Стратегічні напрями розвитку професійної освіти України.***

Практичне завдання:

Обґрунтуйте шляхи реформування професійної освіти в Україні.

Самостійна робота:

Опрацювання тем, винесених на самостійну роботу:

1. Організація професійного навчання в Центрах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості України.
2. Тенденції, зміст та розвиток професійної освіти в Україні на початку ХХІ століття.

ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155618/page?text=%EF%F0%EE%F4%E5%F1%B3%E9%ED%E0+%EE%F1%E2%B3%F2%E0>
2. Волярська, О.С. (2015). Підготовка зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ: теоретичні і методичні аспекти: монографія. Запоріжжя: Кругозір; К.: Ін-т підготовки кадрів державної служби зайнятості України.
3. Ніколаєнко, С. М. (2019). Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності): підручник: НУБіП України, 2019. 408 с.
4. Ничкало, Н. Г., Лук'янова Л. Б., Хомич, Л.О. (2021). Інтердисциплінарна взаємодія у професійній підготовці вчителя як педагогічна реальність. *Міждисциплінарні дослідження складних систем*. 19. С. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2021.19.094>
5. Шанскова, Т.І. (2015). Професійна підготовка фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти: теорія і методика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ іме Івана Франка.

Додаткова:

1. Коробань, О. (2017). Тенденції розвитку професійної освіти України в умовах євроінтеграції. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Вип. 1.

2. Лук'янова, Л. (2017). Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід. Київ: ТОВ «ДКС-Центр».

3. Лузан, П. Г., Пащенко, Т. М., Ваніна, Н. М. та Колісник, Н. В. (2018). Стандартизація професійної освіти на основі компетентнісного підходу Science Rise, 5 (25), С. 32–35.

Тема 5: МОДЕРНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЗРАЗКОМ

Лекція

Європейський зразок професійної освіти. Євроінтеграційні процеси і розвитку професійної освіти. Законодавче забезпечення європейської професійної освіти. Розвиток професійної освіти в ринкових умовах. Задоволення потреб у фахівцях регіональних ринків праці.

Адаптація професійної освіти України в європейський освітній простір. Провідні принципи розвитку сучасної професійної освіти України в контексті євроінтеграції. Поетапна децентралізація професійної (професійно-технічної) освіти. Модернізація методології професійної освіти та створення відповідного науково-методичного забезпечення освітнього процесу у закладах професійної освіти.

Державна політика України щодо розвитку професійної освіти. Спрямованість української професійної освіти в євроінтеграційних перетвореннях на розвиток й удосконалення. Розробка необхідних державних законодавчих ініціатив та економічних механізмів адаптації української професійної (професійно-технічної) освіти до європейських вимог.

Семінарсько-практичне заняття №5

Тема: Модернізація української професійної освіти за європейським зразком

Опiрнi поняття: адаптацiя, європейський освітній простір, модернізація професійної освіти

1. Розвиток професійної освіти в ринкових умовах.

2. Адаптація професійної освіти України в європейський освітній простір.

Практичне завдання:

Поясніть, чому, на Вашу думку, поетапна децентралізація професійної освіти дозволить гнучко реагувати на регіональні потреби в кваліфікованих робітничих кадрах з врахуванням місцевих демографічних та економічних факторів.

3. Провідні принципи розвитку сучасної професійної освіти України в контексті євроінтеграції.

Практичне завдання:

Порівняйте українські та європейські стратегічні орієнтири модернізації професійної освіти. Обґрунтуйте Вашу відповідь.

Самостійна робота:

Опрацювання тем, винесених на самостійну роботу:

1. Тенденції та пріоритети професійної освіти в Європі.
2. Спрямованість української професійної освіти в євроінтеграційних перетвореннях на розвиток й удосконалення.

ЛИТЕРАТУРА

Основна:

1. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155618/page?text=%EF%F0%EE%F4%E5%F1%B3%E9%ED%E0+%EE%F1%E2%B3%F2%E0>

2. Волярська, О. С. (2020). *Розвиток професійної компетентності економічно активного населення: андрагогічний аспект: практичний посібник*. ШООД НАПН України, Кропивницький : Імекс-ЛТД, 194 с.

3. Баніт, О. В. (2018). *Системи професійного розвитку менеджерів у транснаціональних корпораціях: досвід Німеччини і Польщі*: монографія. Київ: ДКС-Центр. 414 с.

4. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України (2021); [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий(заст. голови), О.М. Топузов (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: КОНВІ ПРІНТ. 384 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

5. Радкевич V., & Єршова L. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. *Professional Pedagogics, 1* (24), 4–17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>

Додаткова:

1. Гончаренко, С. (2006). Фундаменталізація професійної освіти. *Kształceniezawodowe: pedagogikaipsychologia*. №7.

2. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

3. Законодавство України у сфері освіти та професійного навчання (Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти) (2013). Київ: Парламентськевидавництво.

4. Коробань, О. (2017). Тенденції розвитку професійної освіти України в умовах євроінтеграції. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Вип. 1.

5. Освіта дорослих: енциклопедичний словник (2014). / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Нац. акад. держ. управління при Президентові України. Київ: Основа.

СИСТЕМА МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ

З ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ» ДЛЯ АСПІРАНТІВ

Контроль результатів навчання аспіранта з дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» здійснюється у формі вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю. Механізм і критерії оцінювання оприлюднюються кафедрою психології, педагогіки і туризму на своєму сайті та інформаційному стенді та доводяться до відома аспірантів до початку навчального року.

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється за накопичувальною системою.

Критерії оцінювання аудиторної роботи аспірантів

Рівень активності аспіранта на семінарсько-практичному занятті оцінюється за 10-бальною шкалою:

10 балів – виставляється за повну, ґрунтовну, безпомилкову відповідь з елементами творчості, вияв власного ставлення; за суттєві доповнення до відповідей інших аспірантів, які є свідченням систематичної підготовки магістранта до заняття;

9 балів – виставляється за повну, ґрунтовну, безпомилкову відповідь з елементами творчості, вияв власних суджень; за суттєві доповнення до відповідей інших аспірантів, які є свідченням систематичної підготовки аспіранта до заняття, однак у відповіді аспірант припускається незначних помилок;

8 балів – виставляється за наявності переважно повної і ґрунтовної відповіді, допущені неточності не мають суттєвого значення. Доповнення є свідченням систематичної підготовки аспіранта, але виявляють репродуктивні знання, а не узагальнення, власні судження тощо;

7 балів – аспірант знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями, вміє робити висновки, однак припускається помилок у визначеннях, характеристиках, класифікаціях;

6 балів – виставляється за неповну, неточну відповідь, за доповнення до відповідей інших аспірантів, які є здебільшого фрагментарними, не містять елементів самостійності, творчості;

5 балів – виставляється за фрагментарну відповідь, за уміння розв'язувати завдання виключно за зразком;

4 бали – виставляється за схематичну відповідь з грубими помилками, наявні прогалини у знаннях;

3 бали – за відповідь, що демонструє початкові уявлення аспіранта про і менше предмет вивчення.

У випадку, якщо аспірант не відвідав хоча б одне семінарсько-практичне заняття, він не допускається до заліку, якщо пропущене (пропущені) заняття не відпрацьовані.

Якщо аспірант не відвідав жодне семінарсько-практичне заняття модуля, йому виставляється 0 балів.

Критерії оцінки письмових практичних завдань з позааудиторної самостійної роботи

Письмові практичні завдання оцінюються за 10-бальною шкалою:

10 балів – виставляється за бездоганне виконання практичного завдання, самостійність висновків, вияв творчості, вміння висловити і обґрунтувати власну точку зору на проблему, що розглядається;

9 балів – виставляється за бездоганне виконання практичного завдання, самостійність висновків, вияв творчості, вміння висловити і обґрунтувати власну точку зору на проблему, що розглядається, однак допущені стилістичні та граматичні помилки;

8 балів – виставляється за ґрунтовну, повну відповідь, але вона містить певні неточності та є недостатньо самостійною в обґрунтуванні висновків;

7 балів – виставляється за ґрунтовну, повну відповідь, але вона містить певні неточності та є недостатньо самостійною в обґрунтуванні висновків, матеріал відповіді недостатньо структурований, допущені стилістичні та граматичні помилки;

6 балів – виставляється за умови розкриття завдання, але неповну, неточну відповідь, за продемонстрований недостатній рівень (або відсутність) логічності, обґрунтованості, самостійності, творчого підходу у вирішенні проблеми;

5 балів – виставляється за умови розкриття завдання, але неповну, неточну відповідь, за продемонстрований низький рівень (або відсутність) логічності, обґрунтованості, самостійності, творчого підходу у вирішенні проблеми; за низький рівень умінь виокремлювати основну і додаткову інформацію; допущені фактичні, граматичні та стилістичні помилки;

4 бали – виставляється за допущення грубих помилок, за поверховість, фрагментарність відповіді, несамостійність висновків;

3 бали – виставляється за елементарну або несамостійну відповідь і менше (завдання списане), велику кількість фактичних, граматичних, стилістичних помилок.

Після закінчення вивчення курсу виводиться середнє значення оцінок, отриманих аспірантом за виконання кожної теми модуля.

Якщо аспірант не виконав жодного із завдань позааудиторної самостійної роботи, йому виставляється 0 балів.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів з дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти»

Види навчальної діяльності аспіранта	Аудиторна навчальна робота аспіранта					Самостійна навчальна робота аспіранта		Модульна контрольна робота
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Реферативне повідомлення та презентація	Анотації на статті	
Максимальна кількість балів	5	5	5	5	5	15	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» передуює написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Вимоги до МКР: обсяг – до 5 сторінок друкованого тексту (до 10 тис. знаків), термін виконання – 5 календарних днів.

Виконана модульна контрольна робота має містити такі складові:

- теоретичну частину (обґрунтування актуальності, визначення суті та особливостей запропонованої до вивчення проблеми);
- прикладну, що полягає в характеристиці конкретних шляхів реалізації запропонованих ідей у практику освітнього процесу закладу освіти;
- список використаної літератури (мінімум п'ять джерел), обов'язкове посилання на використані джерела в тексті роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти»

Модульна контрольна робота включає 2 завдання, з яких кожне оцінюється за наступними критеріями. Відповідь на кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості недоліків і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання має включати такі складники: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Оцінка за модульну контрольну роботу виставляється з урахуванням захисту аспірантом виконаного завдання під час семінарсько-практичного заняття за відповідною темою.

Максимальний рейтинг аспіранта за модуль становить 100 балів.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Поняття професійної освіти.
2. Професійно-технічна освіта та професійно-педагогічна освіта.
3. Система професійної освіти в Україні.
4. Мета, завдання, принципи професійної освіти та професійного навчання.
5. Освітньо-кваліфікаційні характеристики фахівця з вищою освітою.
6. Теорія неперервної освіти в Україні.
7. Зміст освіти у професійній школі.
8. Нові концептуальні підходи до визначення змісту професійної підготовки у закладах професійної освіти.
9. Модернізація мережі закладів професійної освіти в Україні.
10. Форми організації навчання у закладах професійної освіти.
11. Стратегічні напрями розвитку професійної освіти України.
12. Неперервна професійна освіта у контексті теорії людського капіталу.
13. Професійна освіта у державній політиці України: прогностичне бачення.
14. Організація і проведення професійного навчання зареєстрованих безробітних в Україні.
15. Тенденції розвитку професійної освіти в Україні на початку XXI століття.
16. Історія розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.
17. Сучасна система підготовки робітничих кадрів в Україні.
18. Модернізація української професійної освіти за європейським зразком.
19. Державна політика України щодо розвитку професійної освіти.
20. Провідні принципи розвитку сучасної професійної освіти України в контексті євроінтеграції.
21. Спрямованість української професійної освіти в євроінтеграційних перетвореннях на розвиток й удосконалення.

22. Реформування професійної освіти як стратегічний напрям забезпечення якості підготовки фахівців і робітників.

23. Активізація людського капіталу у професійній освіті у форматі концепції гармонійного розвитку людини.

24. Формування політики ЄС у сфері регулювання розвитку професійної освіти.

25. Регулювання проблеми визнання навичок і компетенцій, отриманих в результаті неформального та інформального навчання.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Вивчення навчальної дисципліни «Теоретико-методологічні основи професійної освіти» завершується складанням заліку. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та

форми терміни відпрацювання аспірантами денної форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра психології, педагогіки і фізичного виховання і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Залік з курсу «Теоретико-методологічні основи професійної освіти»

Метою заліку є перевірка рівня успішності засвоєння аспірантами теоретичних основ курсу та оволодіння ними практичними вміннями організації власної педагогічної діяльності.

Максимальний семестровий рейтинговий бал аспіранта становить **100 балів**. Підсумкова оцінка **«зараховано»** та оцінка за шкалою ЄКТС є сумою семестрового рейтингового бала та бала за МКР і виставляється так:

90 – 100 балів – A	} « зараховано »
82 – 89 балів – B	
75 – 81 бал – C	
66 – 74 бали – D	
60 – 65 балів – E	

Усі аспіранти, які мають з навчальної дисципліни семестровий рейтинговий бал **60 і більше**, отримують оцінку про залік **«зараховано»** і відповідно до набраних балів – оцінку за шкалою ЄКТС без складання заліку.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 балів і менше**, складають залік і в разі успішного складання, їм виставляється оцінка **«зараховано»** в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**.

Оцінка **«зараховано»** виставляється за знання загальних основ освітнього менеджменту, теоретичних основ управління освітою, обов'язкової літератури; виконання усіх письмових самостійних завдань, визначених у планах семінарсько-практичних занять, та вміння розв'язувати практичні завдання навчально-виховного процесу у вищій школі, а також виконання завдання МКР.

Оцінка **«не зараховано»** виставляється аспірантом, які не виконали обов'язкових письмових самостійних завдань, не виявили ґрунтовних знань з предмета, лише поверхово обізнані з обов'язковою літературою з курсу; не оволоділи вміннями розв'язувати практичні завдання, що виникають в

освітньому та виховному процесі у закладі вищої освіти; не дали вичерпної відповіді на основні та додаткові запитання викладача. При отриманні оцінки «не зараховано» рейтинговий бал аспіранта з дисципліни та оцінка за шкалою ЄКТС виставляється так: **59 балів і менше – FX – «не зараховано»**.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.

СПИСОК ОBOB'ЯЗKОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ДИСЦІПЛІНИ

1. Нормативні документи в галузі освітнього менеджменту

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/paran186#n186>
3. Законодавство України у сфері освіти та професійного навчання (Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти) (2013). Київ: Парламентське видавництво.
4. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. № 1176. URL:
http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/
5. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України (2021); [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), О.М. Топузов (заст. голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ. 384 с. Бібліогр.: (До30-річчя незалежності України). DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
6. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>.

2. Педагогічні праці

1. Аніщенко, О. and Лук'янова, Л. and Прийма, С. (2017). Неформальна освіта дорослих –освітній тренд ХХІ століття. Рідна школа. № 11–12. С. 3–7.
2. Баніт, О. В. (2018). Системи професійного розвитку менеджерів у транснаціональних корпораціях: досвід Німеччини і Польщі: монографія. Київ: ДКС-Центр. 414 с.
3. Бородієнко О., Биковський М. (2019). Упровадження орієнтованого на результат управління в діяльність закладів професійної (професійно-технічної)

освіти. *Professional Pedagogics*, 2(19), 115–123. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.19.115-123>

4. Волярська, О. С. (2020). Розвиток професійної компетентності економічно активного населення: андрагогічний аспект: практичний посібник. ШООД НАПН України, Кропивницький : Імекс-ЛТД, 194 с.

5. Волярська, О. С. (2015). Підготовка зареєстрованих безробітних та слухачів навчальних підрозділів підприємств, організацій, установ: теоретичні і методичні аспекти: монографія. Запоріжжя: Кругозір; Київ: Ін-т підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

6. Волярська О. С., Гашенко І. О., Коновалова Л. О. (2019). Медична освіта в структурі неформальної освіти дорослих в Україні. *Освітній простір України*. Том 1, № 17. С. 13–18. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.1.13-18>

7. Законодавство України у сфері освіти та професійного навчання (Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти) (2013). Київ: Парламентське видавництво.

8.Короїд Т. (2022). Сучасний стан управління розвитком творчого потенціалу вчителів в умовах неформальної освіти у світовій та вітчизняній практиці. *Вісник післядипломної освіти*. Випуск 20(49) Серія «Педагогічні науки». С. 67–85. [doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20\(49\)](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20(49))

9. Коробань, О. (2017). Тенденції розвитку професійної освіти України в умовах євроінтеграції. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Вип. 1.

10. Лук'янова, Л. (2017). Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід. Київ: ТОВ «ДКС-Центр».

11. Лузан, П. Г., Пащенко, Т. М., Ваніна, Н. М. та Колісник, Н. В. (2018). Стандартизація професійної освіти на основі компетентнісного підходу *Science Rise*, 5 (25), С. 32–35.

12. Мороз, С. А. (2019). Відповідність університетських знань вимогам ринку праці: аналіз думки студентів з Китаю. *Вісник післядипломної освіти*. Вип.

8(37) «Серія «Управління та адміністрування». С. 46–70.
<https://doi.org/10.32405/2522-9958>

13. Ніколаєнко, С. М. (2019). Керівник закладу освіти (організаційно-педагогічні та правові основи управлінської діяльності): підручник: НУБіП України, 2019. 408 с.

14. Ничкало, Н. Г., Лук'янова Л. Б., Хомич, Л.О. (2021). Інтердисциплінарна взаємодія у професійній підготовці вчителя як педагогічна реальність. *Міждисциплінарні дослідження складних систем*. 19. С. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2021.19.094>

15. Ткачук, С. І. (2017). Актуальні проблеми та перспективи розвитку професійної освіти в умовах ринку праці. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Вип. 2 (88). С. 266–270.

16. Радкевич, О. П. (2017). Професійний розвиток викладачів і тренерів закладів професійної освіти в країнах Європейського Союзу. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка, 13, С. 130–139.

17. Радкевич В., Єршова Л. (2022). Стан готовності системи професійної освіти до протидії реальним і потенційним загрозам національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів. *Professional Pedagogics, 1* (24), 4–17. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>

18. Шанскова, Т. І. (2015). *Професійна підготовка фахівців гуманітарного профілю в умовах другої вищої освіти: теорія і методика*: монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка.

3. Зарубіжна література

1. Adams Becker, S. and Cummins, M. and Davis, A. and Freeman, A. and Hall Giesinger, C. And Ananthanarayanan, V. (2017). NMC Horizon Report: 2017 Higher Education Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium. URL:

<https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/2017-nmc-horizon-report-he-EN.pdf> (дата звернення 19.07.2022).

2. Mospan, N. (2016). Teacher education graduates in Ukraine: Current state of play. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2016.1221192>

4. Інформаційні ресурси

1. Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України. URL: <http://naps.gov.ua/ua/structure/departments/professional/>

2. Портал учасників Рамкових програм ЄС з досліджень та інновацій CORDIS. URL: <https://cordis.europa.eu/en>

3. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>

4. Професійна освіта: методологія, теорія та технології: збірник наукових праць. Держ. вищий навч. заклад "Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди М-ва освіти і науки України". URL: <https://phdpu.edu.ua/nauka/naukovi-vydannya/>